

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Biš. Licejska knjižnica
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), priličeje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 33

Ptuj, 21. avgusta 1921

III. letnik

KRALJ PETER UMRL.

V torek, 16. avg. ob pol šestih pop. je umrl kralj Peter.

Ministrski svet je izdal ob tej priliki tole proklamacijo:

Narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. je umrl danes 16. avgusta ob 17:30 popoldne v svoji prestolnici v Beogradu, obkrožen od članov kraljevske vlade. Na prestol je stopil po členu 56. ustave Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander. Do povratka Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra v domovino vrši na osnovi 59. ustave kraljevsko oblast ministrski svet. Narod Srbov, Hrvatov in Slovencev je brez razlike imena in vere hvaležen velikemu kralju, ki je s svojim strogo ustavnim, parlamentarnim vladanjem osiguraval narodno svobodo in tako ustvaril možnost polnega razvoja narodne sile za izvršitev velikih nacionalnih ciljev in nalog. Pod njegovo vlado je postala kraljevina Srbija s svojimi svobodnimi institucijami in s svojo jasno načrtano nacionalno politiko privlačna sila za ves naš narod, kateri je živel in trpel pod tujo oblastjo in je pričakoval od Srbije svoje osvoboditve. Nikdar v vsem času svojega s slavo venčanega življenja ni izgubil kralj Peter iz vida največji ideal: Osvoboditve in ujedinitve vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v veliko nacionalno državo. Kot kralj je posvetil vse svoje moči oživotvorenju tega narodnega ideala. Ž njim je skupno delal in se boril, ž njim skupno trpel o pregnanstvu. Dočakal je slednjič, da se njegova vojska ne samo zmagovito vrne v svojo zemljo, ampak da obenem z junaškim poletom osvobodi iz tujega jarma vse Srbe, Hrvate in Slovence in jih ujedini v eno državo. Neustrašenost in hrabrost kralja v najhujših časih velike narodne borbe, njegova vzvišena strpnost in samozatajevanje v časih težkih narodnih izkušenj bodo ostali kot svetli primer in vzgled kaznejšim rodovom, ki bodo črpali iz njih novo moč.

Velikemu kralju, ki je z brezprimerno ljubeznijo ljubil ves narod, obdolžimo se dostojno s tem, da se zberemo vsi okoli njegovega prestola, na katerega je sedaj stopil njegov sin, vzgojen v idejah svojega roditelja in utrjen v velikem boju za osvoboditve kot

njegov prvi boritelj in vrhovni komandant naše hrabre vojske.

Slava kralju Petru!

Živel kralj Aleksander!

Beograd, 16. avgusta 1921.

* * *

Iz življenja kralja Petra.

Kralj Peter I. se je rodil 29. junija (po našem štetju 12. julija) 1844. v Beogradu kot tretji otrok tedanjega srbskega kneza Aleksandra Karagjorgjevića in Perside, rojane Menadovićeve. V ljudsko šolo je hodil v Beogradu; kot štirinajstletnega mladeniča ga je poslal oče v Ženevo, kjer je nadaljeval študije tri leta. Iz Ženeve je odšel na Francosko v vojaška akademijo St. Cyr, katere je končal l. 1864. ter stopil kot oficir v francosko armado. Živel je v Parizu, kjer se je posvetil političnim in ekonomskim vedam.

Ko je l. 1870. izbruhnila francosko-pruska vojna, je stopil princ Peter kot oficir v tujsko legijo. Odlikoval se je tako, da je bil poklican v generalni štab in bil odlikovan z legijo časti. Po končani vojni je princ Peter odšel v Švico, kjer je posvetil nadaljnim študijam.

V domovini so se v tem času razmere popolnoma izpremenile. Petrov oče se je moral odpovedati srbskemu prestolu v korist Obrenovićeve, ki so pregnali Karagjorgjeviće iz Srbije. Peter je kot izgnanec živel v Švici. Ali tudi tja je došel obupni glas bosanske in hercegovinske raje, ki se je dvignila proti Turkom. Knez Peter ni premišljal niti trenutka: naskrivaj je odšel v bosensko krajino, zbral v Orahovcu na svoje stroške veliko četo vstašev in se postavil pod imenom Petar Mrkonjić na čelo borilcev za svobodo potlačenega naroda (1875).

Po večletnem četovanju je odšel princ Peter najprej na Dunaj, od tam pa v Pariz, kjer je zopet nadaljeval svoje študije.

L. 1883. se je na Cetinju oženil s kneginjo Zorko, hčerko tedanjega črnogorskega kralja Nikita.

Ta mu je rodila pet otrok, izmed katerih še žive: kneginja Jelena, vdova bivšega ruskega velikega kneza Ivana Konstantinoviča, kraljevič Gjorgje (roj. 1887) in sedanji kralj Aleksander (roj. 4/17 decembra 1889). A že l. 1890 mu je umrla žena Zorka in princ Peter se je preselil s Cetinja v Švico, kjer je živel kot skromen zasebnik.

Razmere v domovini Srbijo so se pa vedno bolj slabšale. Srbski narod je končno uvidel, kam ga vodi politika Obrenovičev, ki so se po svojih zadnjih predstavnikih, kralju Milanu in Aleksandru, vdinjali v avstrijsko službo. V tragični majski noči l. 1903 se je začela nova zgodovina srbske države. Dne 2/15 junija je narodna skupščina zbrala princa Petra za srbskega kralja.

Ko je po 45 let izgnanstva stopil kralj Peter na srbska tla, je rekel: Kar je začel ded, to bo končal vnuk. Te besede so se v resnici izpolnile. Kratka doba Petrovega vladanja znači za Srbijo razvitik in velik napredek na narodnem, kulturnem in gospodarskem polju. Ali največja naloga je bila osvobodjenje in ujedinjenje našega naroda. Avstrija je takoj razumela, kaj pomenja za njo nova in prerajena Srbija. Zato je hotela Srbijo uničiti, ali če bi to ne šlo, jo vsaj gospodarsko kolikor mogoče oslabiti. Srbski narod je odbil ta napad, prenesel tudi drugi udarec, ko se je avstro-ogrška monarhija prisvojila l. 1908 Bosno in Hercegovino.

A komaj se je uredile razmere v deželi, že je začel kralj Peter izvajati nalogo, ki si jo je bil postavil, b o r b o z a o s v o b o j e n j e. L. 1912 se je začela balkanska vojska, ki je osvobodila južne Slovence izpod turške oblasti. Dovršivši del svoje življenjske naloge, je radi oslabelega zdravja 70letni kralj izročil julija 1914 vlado sinu regentu in prestolonasledniku Aleksandru, sam pa se hotel odpočiti. Ali svetovna vojska, ki je nato izbruhnila, kralju tega ni dovolila. Ponižana, pustošena Srbija je prizdevala kralju polno skrb vsa leta dolgo vojske. Toda silni duh Petrov je prenesel vse udarce, dokler se ni ob koncu vojske izpolnila njegova največja želja, da je videl ujedinjen v eno močno državo narod Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pošteni slovenski javnosti!

Za klerikalnimi listi „Straža“ in „Slov. gospodar“ so nastopili listi NSS „Nova pravda“ in „Jugoslavija“ z neosnovanimi napadi na g. dr. O. Pirkmajerja, vodjo okr. glavarstva v Ptujju.

Mi sami poznamo vseskozi nad vse nepristransko, korektno in taktno postopanje gosp. vodje glavarstva v vseh uradnih poslih, katerim se posveča z vso svojo osebnostjo.

To njegovo delovanje priznava tudi ljudstvo, negledé na strankino, pripadnost, kakor to kaže imenovanje častnim občanom, n. pr. občine Hajdine in Sv. Marka, katerih odborniki so pristajši Kmečke zveze.

Kakor vemo se je uradovanje g. vodje in vsega njegovega uradništva spoznalo od deželne vlade kot požrtvovalno in vzorno, kar se pa žal ni dalo doslej javnosti na znanje. Prosimo, da se to stori sedaj!

Obsojamo te osebne napade in to tem bolj, ker očitvidno rušijo ugled državne oblasti.

Tega prepričanja je vse očjektivno misleče prebivalstvo Ptujja in okraja, katero zahteva nujno, da se mu da zaslužene zadoščenje.

Krajevna org. J. D. S. v Ptujju.

Ptujčani proti vodji okr. glavarstva v Ptujju.

„Jugoslavija“ je priobčila 15. avgusta Poslano 15 Ptujčanov g. pokrajinskemu namestniku Ivanu Hribarju. V tem Poslanem

opozarjajo g. namestnika na vse očitke, ktere so priobčili „Straža“, „Slov. gospodar“ in „Nova pravda“ in zahtevajo disciplinarno preiskavo proti njemu.

Zalibože „Jugoslavija“ ni priobčila imen onih petnajstih Ptujčanov, ki so podpisali Poslano. Zakaj očitki, ktere navajajo Ptujčani, so res, kakor pravi Poslano, tako ogromni, da napravijo uradnika nemogočega, ako se mu dokažejo. Hvaležni bi torej morali biti onim Ptujčanom, ki hočejo stvar razčistiti. Tega mnenja je bilo tudi državno pravdnštvo v Ljubljani in poslalo takoj v uredništvo „Jugoslavije“ komisijo, ki naj izve ona imena. Ali uredništvo ni imelo več onega „Poslanega“ in se niti na eno ime ni moglo več spominjati. Dobri namen Poslanega se torej ne da doseči, ker se ne ve, kdo da toži.

Toda šalo na stran! Gonjo zoper vodjo našega okrajnega glavarstva so začeli temni elementi, katerim ni do resnice in pravice, nego ki hočejo s krivičnimi obdolžitvami, z neosnovanim obrekovanjem in vednim napadanjem škodovati možu, o katerem vedo, da je neumorno delaven, da je njegovo delo pošteno in nesebično, ki pa se v svoji pravico ljubnosti ne da zlorabljeti v nečiste strankarske namene.

Začela se je ta gonja zoper našega vodjo javno v „Straži“, kteri se je pridružila „Nova Pravda“ in sedaj še „Jugoslavija“, saj „gliha vkup štrih“ pravi pregovor. Oni „Ptujčani“, ki se v svojem Poslanem zaletavajo v vodjo okrajnega glavarstva, so si svesti, da je vsaka njihova beseda hudobno licemerstvo.

Ko bi bil g. vodja zakrivil le najmanjšo kako poneverbo, bi njegovi „prijatelji“ planili po njej kakor pes po gladni kosti, saj s tem bi vodjo takoj uničili in jim bi ne bilo treba mesece in leta ga obrekovati in blatiti.

Razni očitki naj pa bi bili resnični, ker g. dr. Pirkmaier ni dosedaj niti najmanje reagiral na te ogromne očitke! Če so gospodje Ptujčani tako natančno poučeni o vseh napadih v „Straži“ in „Novi Pravdi“, je vendar nemogoče, da bi bili baš takrat spali, ko so isti listi naznanili, da je oproščen odgovorni urednik „Straže“, ki ga je tožil g. dr. Pirkmaier. In česa se je tikala tista tožba in kako, da je bil Žebot oproščen? Žebot je bil tožen, ker ni priobčil nekega popravka, oproščen pa je bil, ker je vodja tiskarne, prof. Jerovšek pod prisego izpovedal, da je sicer prejel Pirkmaierjev popravek, da pa se ne spominja več (po nekaj dneh?) ali je popravek izročil g. Žebotu. Zato je začel g. vodja s povratnimi recepisi pošiljati popravke naravnost odgovornemu uredniku. Ali v zlobnosti so svoje vrste ljudje nepreračunljivi. Ker isti urednik ne more več kakor pri Jerovšku Žebotu priseči, da je popravek prejel, pa pozabil, ali ga je prejel, je najboljšje, da popravek sploh ne sprejme. Tako je odšel n. pr. tak popravek s pošto že meseca maja na odgovornega urednika „Straže“ Vl. Pušenjaka, ali kadar ga pošta išče v Mariboru, da mu izroči priporočni popravek, je g. poslanec v Beogradu, kadar ga pa išče pismo v Beogradu, ga zdavna nema više v Beogradu. Tako se že tri mesece iščeta odgovorni urednik in priporočni popravek, pa se še nista našla. Naši o vseh pregreških dr. Pirkmaierja tako dobro in natančno poučeni „Ptujčani“ pa sedaj javno zatrjujejo g. pokrajinskemu namestniku, da gospod doktor ni niti skušil braniti se.

Za moralo in pravico tako navdušeni gg. „Ptujčani“ morajo biti pa tudi čudovito naivni možje. S svojim „Poslanim“ si menda domišljajo, da so šele oni odkrili g. pokrajinskemu namestniku ogromne očitke o poneverbah itd., ki jih očitajo resnicoljubni krščanski in narodno-socialni listi g. dr. Pirkmaierju. Ko bi se bili gg. „Ptujčani“ potrudili pa vprašali najnavadnejšega uradnika ktereakoli urada v Ptujju ali drugje, bi bili zvedeli pretresljivo novico, da morajo uradi svojim višjim oblastem poročati v vsakem očitku, ki je na nje naperjen v kakem listu. Tako je tudi pokrajinska vlada v Ljubljani že davno poučena o vseh lopovskih očitkih v imenovanih listih in ji ni bilo treba čakati šele pobožnih

„Ptujčanov“ v Jugoslaviji. Da so vsi ti očitki lopovski, bi bili Jugoslavijini Ptujčani lahko zvedeli tudi naravnost v Ptujju, kjer je znano, da je vlada odredila že meseca maja revizijo vsega poslovanja na okrajnem glavarstvu. Uspeh te revizije je bil pa naravnost uničujoč, pa ne za vodjo okrajnega glavarstva, nego za brezvestne katoliške in narodno-socialne obrekovalce. Ker verni Ptujčani Jugoslavije očitajo novih poneverb itd. po tej preiskavi, je za vlado stvar že dognana, „Ptujčani“ pa so s svojim „Poslanim“ v Jugoslaviji nanizali k dosedanjim svojim delom še novo remek-delo.

V svoji veliki brigi za procvit naše države se bojeti „Ptujčani“, da bi ljudstvo izgubilo zaupanje do državne uprave. Ako štejejo ti „vestni Ptujčani“ med ono svoje ljudstvo temne elemente, ki šle hujskajo druge proti oblastem, ki razdirajo pozitivno delo, ki bi najrajše razbili našo Jugoslavijo, potem imajo čisto prav. Takim hujskajočim razdiralnim elementom ne more biti po volji uspešno delo našega okrajnega glavarja. Vprašajte pa pošteno, delavno ljudstvo v našem okraju! Ti se vedo dobro spominjati dobrot Gospodarskega urada, ktereга duša je bila g. vodja. Vprašajte občinske predstojnike, vprašajte okrajne zastope in slišali boste, koliko se trudi in koliko tudi doseže za svoje glavarstvo dr. Pirkmaier.

Onih 15 Ptujčanov s svojim Poslanim naj bi si dobro prečitali, kar piše njihova „Jugoslavija“ na isti strani v drugem stolpcu spodaj o žrtvah § 104, kjer se tudi pravi, da ravno svoboda in prostost nalaga človeka dolžnosti do družbe. Pa tudi uredništvo „Jugoslavije“ samo naj bi se ravnalo po lastnem nasvetu na istem mestu, ko pravi, da objavlja take obravnave, da bodo ljudje vendar enkrat uvideli, da se je preobratni in popreobratni položaj popolnoma izpremenil in da živimo zopet v urejenih razmerah, kjer uživa vsak državljani svobodo; priznati pa mora tudi dolžnosti svobode. Lepe so te besede v Jugoslaviji! Kaj pa dela neodgovorno lastništvo Jugoslavije. Isto številko razdeljuje samo in jo razpošilja v mnogih izvodih po vsem ptujškem okraju gotovo ne, da bi ljudi poučevalo v gornjih svojih izvajanjih, nego s prozornim namenom, da s svojim Poslanim petnajstih Ptujčanov očitno hujska prebivalstvo proti oblastim. Jugoslavija na isti strani drugače uči negodela, obsoja s tem samo sebe, svoje delovanje in če bo državna oblast tudi proti Jugoslaviji uporabila § 104, bo storila le, kar odobruje Jugoslavija sama. Prav se ji zgodi!

Župni zlet mariborske sokolske župe v Središču.

Dne 14. avgusta je slavila sokolska misel v Središču triumf. Mariborska sokolska župa je priredila na ta dan v Središču svoj redni župni zlet, da pomaga proslaviti desetletnice ondotnega društva in ustanovitev novega Sokolskega doma. Stotine članstva, naraščaja i vojaštva, ki je na zletu v odlični meri sodelovalo, se je že na vse zgodaj vozilo v krasno okičenem, nabito polnem vlaku proti prijaznemu trgu Središču. Tam izstop in takoj na telovadišče, kjer so se vršile skupne vaje vseh društev in vojaštva za popoldanski nastop.

Ob 11. uri se je vse zbralo na postaji k sprejemu ogromne množice došlih gostov in k pohodu. Pohod je bil veličasten. Ob zvokih dveh godeb, središke in krške, se je razvila povorka za sokolskimi prapurji v slikovito, mogočno reko; župno starešinstvo z odposlanci, sokolski jezdni odsek, naraščaj, vojaštvo, članstvo v krojih in civilu in nepregledna vrsta občinstva od blizu in daleč, vse radostnih lic in z navdušenjem v očeh. Na desno in levo kraj ceste in po trgu nas je pozdravljalo stotine ljudi; trg še menda nikoli ni imel tako slavnostnega lica ko to nedeljo; zastavic in zastav nebrot, cvetja in vencev cel gozd; in slavoloki, med njimi